

ПОЛИТИКА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦА И РАНЛИВИ ГРУПИ ВОЗРАСНИ

на

ЗДРУЖЕНИЕТО „НОВИНАРИ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА“

Скопје, 2022

СОДРЖИНА

ВОВЕД	3
--------------	----------

I ДЕЛ	4
--------------	----------

- Опис на организацијата, мисија, визија, цели, клучни вредности и принципи на организацијата
- „За нашата политика“ и изјава на политиката
- Дефиниции на насилство/злоупотреба употребени во текстот на Политиката
- Дефинирање на опсегот на Политиката (вработени, волонтери, надворешни соработници ...)
- Правна рамка (меѓународна и национална) за заштита на децата и ранливите групи на возрасни
- Проценка на ризик и начин на решавање

II ДЕЛ – ПРОЦЕДУРИ И МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА на ПОЛИТИКАТА	15
---	-----------

- Политика за регрутирање на човечки ресурси
- Обука за персоналот/волонтерите
- Процедура за комуникација со медиуми и известување за работата на Здружението и други промотивни активности
- Кодекс на однесување и последици од прекршување на кодексот
- Заштита во интернет просторот
- Механизам за известување
- Одговорност, Мониторинг и евалуација на Политиката

III ДЕЛ – АНЕКСИ КОН ПОЛИТИКАТА	33
--	-----------

ВОВЕД

Здружението „Новинари за човекови права“ со седиште во Скопје, Република Северна Македонија (во понатамошниот текст, здружението, организацијата, Новинари за човекови права, или НЧП), заштитата на своите целни групи односно деца, млади и ранливи групи на возрастни го сфаќа многу сериозно и одлучно е во намерата детално да го регулира прашањето на заштита и сигурност на децата, младите и ранливите групи на возрастни со кои Здружението остварува контакт, работи и/или ги вклучува во активности /настани /проекти/програми.

За таа цел Здружението создава атмосфера во која правата на целите групи се признаваат, почитуваат, остваруваат и заштитуваат кога се повредени, оспорени или загрозени. Имајќи предвид дека станува збор за посебно сензитивни и ранливи групи, Здружението ја подготви оваа *Политика за заштита и сигурност на деца, млади и ранливи групи на возрастни* (во понатамошниот текст: Политика) во која подетално се опишани правата и обврските кон целните групи.

Здружението „Новинари за човекови права“ во најголем дел од својата мисија работи со деца и ранливи групи на возрастни лица. Како организација сметаме дека е од голема важност нашите целни групи да се чувствуваат безбедно и да бидат заштитени од повреди и штети по нив, нивното тело, психа и душа. Токму затоа ја развивме оваа Политика за заштита на деца и ранливи групи возрастни и ќе се посветиме на спроведување на заштитните мерки со цел да се осигура безбедност на децата и ранливите поединци.

При подготовката на политиката, идентификувавме неколку категории на стандарди за заштита: политики, луѓе, процедури и одговорност. Нашиот тим е посветен и подготвен да ги спроведува и применува поставените стандарди следејќи го локалниот контекст и потреби на целните групи.

Секое дете, потенцијално може да биде во опасност од злоупотреба и експлоатација. Некои девојчиња и момчиња може да бидат потенцијално во поголем ризик од злоупотреба и експлоатација, како резултат на состојбата во која се наоѓаат, припадноста на одредена група, разните облици на дискриминација и маргинализација поврзани со нивниот социо-економски статус, пол, здравствена состојба, етничка припадност, или ситуација во која живеат.

Ние како организација ги осудуваме сите облици на насилство, злоупотреба и експлоатација на деца и секогаш реагираме на секој случај на постоење на злоупотреба, обид за злоупотреба или основан сомнеж за злоупотреба, во согласност со природата на случајот. Овие напори претпоставуваат поставување на систем со функционални механизми за подигнување на свеста од важноста на заштита на сите целни групи, подготовка на процедури за помош при превенција, поттикнување на пријавување и

процесирање на потенцијалните случаи. Тие се протегаат од постапката поврзана за развој и регрутирање на човечките ресурси, поддршка преку обуки и советувања, до мерки на санкции за непочитување и неприменување на воспоставените стандарди за заштита и сигурност.

Токму затоа, клучно е секоја особа која е на било кој начин вклучена во спроведување на активностите на „Новинари за човекови права“ да се запознае со оваа Политика, да знае што претставува злоупотреба и како може да се препознае, како и да биде запознаен со својата улога и одговорност која ја има во заштита на целните групи и обврските за постапување предвидени со оваа Политика.

I ДЕЛ

ОПИС НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА, МИСИЈА, ВИЗИЈА, ЦЕЛИ, КЛУЧНИ ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА

Новинари за човекови права (НЧП) постои од 1996 година и работи на развој на демократија, се залага за одржлива животната средина, здравствена политика по мерка на пациентот и практично исполнување на човековите права во целост.

Нашето делување е: јавноста да се запознае и да практикува почитување на човековите права преку развој и имплементација на програма за родова еднаквост, заштита на животна средина и здравјето на луѓето; интеграција на сиромашни и маргинализирани во локалната заедница; посредување, застапување, иницирање и вршење на социјални акции; едукација на млади и младинско учество во креирање на политики, медиумска писменост и развивање на дијалог за заштита на културното и природното наследство. Нашата визија е силно граѓанско општество кое поттикнува партиципативен став на сите заинтересирани страни.

Мисија

Мисијата на НЧП подразбира јавноста да се запознае и да ги практикува почитувањата на човековите права и тоа преку: а) сензибилизација на локалната заедница за мирно решавање на конфликти; б) развивање и имплементација на програма за заштита на животната средина; в) интеграција на сиромашните и маргинализираните во локалната заедница; г) посредување, застапување, иницирање и изведување на континуирани социјални акции; д) едукација на младите за заштитата на животната средина и со тоа нивно подготвување за активно учество во проекти поврзани со животната средина; е) едукација на младите новинари со мировно новинарство кое претставува основна алатка во комуникацијата.

Визија

Силно граѓанско општество кое што негува партиципаторски однос од сите чинители на заедницата, преку кариката: Информирање - Комуникација – Едукација!

Клучни вредности

Клучни вредности на Здружението Новинари за човекови права се:

- Мир и помирување - НЧП поддржува и се залага за решавање на сите видови на конфликти на ненасилен начин;
- Почитување на човековите права - НЧП го почитува достоинството на секој поединец и ги поддржува загрозените лица и заедницата во нејзиното настојување за правда, за реализирани човекови права и за иднина за секого;
- Намалување на сиромаштијата - НЧП смета дека сиромаштијата подразбира многу повеќе од недостаток на материјални добра. Сиромаштијата е резултат на состојба на духот во кој недостасува визија на можните решенија и на структура која нуди нови прилики или можности за избор.
- Еднакви можности - НЧП пружа еднакви можности за сите луѓе почитувајќи ги нивните различности.
- Партиципација и промоција на општествено одговорното однесување - НЧП смета дека развојот на стабилно и солидарно општество е резултат на инклузивни и партиципативни процеси.
- Професионалност и транспарентност - НЧП нивото на своите услуги ги држи на највисоко, реално остварливо ниво, по пат на правилна и рационална распределба и користење на расположливите ресурси. Со тоа одат и највисоките стандарди за квалитет, флексибилност и транспарентност во работата на Организацијата.

ЗА НАШАТА ПОЛИТИКА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА И РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ВОЗРАСНИ

Нашата политика е заснована на:

- Визијата, мисијата и вредностите на „Новинари за човекови права“
- Конвенцијата за правата на детето и другите меѓународни инструменти кои ги регулираат прашањата поврзани со правата на децата и другите ранливи групи
- Националното законодавство и националите практики

- Искуството и доприносот на целните групи со кои работиме, чии ставови и размислувања се од исклучителна важност за нас како организација и практикуваме да ги земаме во предвид
- Воспоставените стандарди за заштита на децата и ранливите групи како на меѓународно ниво така и на национално ниво

Цели на Политиката за заштита и сигурност на деца, млади и ранливи возрасни

Целите на оваа Политика се:

- Спречување на злоупотреба на децата и намалување на бројот на инциденти (случаи на злоупотреба на дете од страна на друго дете, злоупотреба на дете од страна на возрасно лице) во организацијата
- Запознавање на децата со нивните права и нивната активна улога во заштита на децата
- Информирање на децата, соработниците, членовите на УО, членови на семејството и заедницата, волонтери и партнери (спонзори, донатори, новинари, државни органи и сл.) за политиката за заштита на деца и ранливи возрасни како и процесурите поврзани со неа (свест, превенција, пријавување, реагирање)
- Поттикнување на соработниците кои се директно вклучени во работа со децата да применуваат вештини кои се потребни за развој и заштита на секое дете
- Осигурување дека сите соработници имаат работни услови потребни за придонес кој развојот и заштитата на секое дете
- Поттикнување на отворена и искрена дискусија за злоупотреба на деца на состаноците меѓу сите учесници
- Воспоставување на праведни, сигурни и транспарентни канали за пријавување на можна злоупотреба на децата

Важноста на заштита на децата и нивната сигурност и значењето на постоење на Политика за заштита на децата

Заштитата на децата и ранливите групи на возрасни лица е должност на секој член на општеството. Злоупотребата на децата е глобален феномен и вклучува различни видови на злоупотреба, како што се: физичка, емоционална, сексуална злоупотреба и запоставување на децата. Секое дете е потенцијално изложено на ризик од злоупотреба и експлоатација. Професионалците кои работат со деца се во ретка позиција да препознаат знаци на психичка, емоционална и сексуална злоупотреба, како и занемарување. Тие треба да пријават секој сомнителен случај кога на детето му е потребна помош или можеби му треба помош.

Затоа, од суштинско значење е секое лице на било кој начин поврзано со Здружение „Новинари за човекови права“ да ја разбере злоупотребата на децата, како и неговата или нејзината сопствена улога и одговорност во заштитата на децата.

Заштитата на децата и обезбедување на нивна сигурност е одговорност што ја имаат организациите да осигураат дека нивниот персонал, активности и програми кои ги спроведуваат не им наштетуваат на децата, односно дека не ги изложуваат децата на ризик и злоупотреба и дека секоја загриженост што ја има организацијата за безбедноста на децата во рамките на заедниците во кои работат се пријавува до соодветните органи.

Оваа Политика дава преглед на процедурите кои што организацијата го презема за да обезбеди сигурност и заштита од злоупотреба на децата, младите и ранливите групи возрасни, како и тоа какви мерки и активности ќе бидат преземени доколку се случи злоупотреба или постои сомнеж за истото.

Севкупниот пристап за заштита и сигурност на децата е пред сè разбирање на потенцијалните ризици и начините на справување со нив преку преземање на мерки и активности кои се безбедни за децата и за организацијата.

Утврдување и препознавање на ризиците, како и спроведување на превентивни мерки за нивно решавање е од основно значење за организацијата. Колку повеќе ризици може да се препознаат, толку полесно може да се делува за истите да се превенираат и да се преземат навремени мерки за да се заштитат.

Со цел да се постигне ова, како организација имаме направено:

- преглед на тоа какви програми, проекти и активности спроведуваме и како истите влијаат на децата, а воедно и со какви ризици може да се соочиме;
- кои политики и процедури се потребни за да се спречат штети по децата и нивните права и како соодветно да се одговори;
- каков вид на обуки се потребни за перосналот во делот на обезбедување заштита и сигурност на децата, младите и возрасните од ранливи категории;
- јасен кодекс на однесување разбирлив за сите вработени, волонтери и лица ангажирани по други основи, како да се регрутира нов пероснал и сл.

Сепак, важно е да се нагласи дека и со најдобри политики, процедури и нивно целосно почитување, може да се случи да дојде до злоупотреба во рамките на организацијата. Па токму затоа во Политиката е предвидена и процедура за пријавување и постапување во случај на злоупотреба на деца, млади и ранливи групи возрасни.

Улогата на Здружението „Новинари за човекови права“ во спроведувањето на Политиката за заштита на децата и ранливите групи возрасни

Со цел да се зачува безбедноста на децата и да се бори против потенцијалното насилство, злоупотреба и експлоатација на деца, млади и ранливи групи возрасни, Здружението „Новинари за човекови права“ донесува Политика за заштита на децата и на ранливите групи возрасни во која се јасно наведени активностите и мерките кои треба да се преземат за да се превенира можна повреда и злоупотреба на децата, како и доколку се случи истото, утврдени се постапки како да се постапи и како да се реагира во тие ситуации, независно од тоа дали како сторители се лица од внатре во организацијата или се лица од надвор.

Зачувувањето на безбедноста на децата ги вклучува сите активности кои организацијата ги презема за да обезбеди дека:

- луѓето што ги ангажира, активностите и програмите што ги спроведува не им штетат на децата односно да спречи можна злоупотреба и експлоатација на децата што евентуално би можеле да се случат со спроведување на активности;
- се воспоставени процедури за ефективен одговор кога постои загриженост за безбедност на децата
- да ги пријави сите сомнежи и/или загриженост за повреда на децата до надлежните органи што би ги забележала во организацијата (во однос на нејзините вработени и ангажирани соработници и програми) и пошироко во заедницата во која работи.

Политиката за заштита на децата и ранливите групи возрасни има неколку цели, и тоа: пред сè има за цел заштита на децата, но исто така и заштита на персоналот во организацијата и угледот на организацијата.

- Заштита на децата – некои деца се под посебен ризик да доживеат злоупотреба, искористување, насилство и сл. од страна на возрасни лица (родители/старатели, лица ангажирани од страна на организацијата и др). Многу деца кои растат во ризични околности веќе имаат доживеано на некој начин намалена доверба во возрасните лица или пак веќе доживеале различни форми на злоупотреба (физичко, психолошко или сексуално злоупотребување).
- Заштита на персоналот на организацијата - Сите деца имаат право да бидат изземени од сите форми на насилство, злоупотреба и експлоатација според КПД. Затоа „Новинари за човекови права“ е одговорен да обезбеди дека сите активности, проекти и програмите се „безбедни за деца“. Тоа значи дека персоналот не претставува ризик за децата и дека програмите, политиките и практиките може да се воспостават и развиваат на таков начин да промовираат заштита на децата.
- Заштита на организација и нејзиниот углед: Организациите без политики, упатства и системи за заштита се изложени на поголем ризик да дејствуваат неефикасно кога ќе се случи злоупотреба на деца, од пријавување до обвинителство. Тие исто така се изложени на ризик од појава на злоупотреба на пријавување на можна злоупотреба на деца. Без примена на соодветни политики и стандарди за заштита

на децата, наводите за злоупотреба, без разлика дали е се основани или не основани, може да ја уништат репутацијата на организацијата. Ова доведува до сериозни последици за целокупното функционирање на организациите кои се занимаваат со заштита на правата на децата.

ПРАВНА РАМКА НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Правото на заштита од сите облици на насилство претставува основно право на секое дете. Во Република Северна Македонија постојат низа на правни документи кои ја регулираат областа на заштита на децата од насилство, злоупотреба и занемарување, како национални закони, меѓународни документи кои државата ги има потпишано и ратификувано, така и подзаконски акти, протоколи, стратегии и акциони планови.

Меѓународна рамка

Правото на заштита на секое дете од секаков облик на насилство е јасно поставено и утврдено во Конвенцијата на Обединетите нации за правата на детето како највисок меѓународно правен акт кој ги регулира правата на децата во светот. Правата на децата се утврдени и со други документи на ОН, на Советот на Европа, на Меѓународната организација на трудот и останати меѓународни и регионални организации. Република Северна Македонија (РСМ) како членка на овие организации ги има потпишано и ретификувано најголем дел од овие конвенции и декларации кои се однесуваат на децата и нивните права. Со потпишувањето и ратификувањето на овие меѓународни инструменти, РСМ презема обврска да ги почитува и да презема мерки за спречување и превенирање на сите видови насилство над децата независно од тоа каде се случува (дали се случуваат во семејството, од страна на институциите или друга општествена средина).

КПД содржи и посебни одредби за физички, психички и морален интегритет на децата, со кои се предвидуваат мерки за:

- Заштита на детето од сите облици на физичко и ментално насилство, повреди, злоупотреби, занемарувања или немарен однос, малтретирање или експлоатација, вклучувајќи ја и сексуалната злоупотреба додека за детето се грижат родителите/старателите или некое друго лице на кое му е доверена грижата за детето (чл.19)
- Заштита на детето од физичко и ментално насилство, злоупотреба и занемарување вклучувајќи и сексуална злоупотреба (чл.34)
- Заштита на детето од сите облици на сексуално искористување и сексуална злоупотреба
- Заштита на детето од насилно подведување, продажба или трговија со деца за било која цел и во било кој облик (чл.35)
- Заштита на детето од сите облици на експлоатација кои се штетни за детето (чл.36)

- Заштита на детето од мачење или други нехумани, нечовечки или понижувачки постапки или казни (чл.37)
- Мерки за поддршка за подобро физичко и психичко закрепнување и за социјална реинтеграција на детето кое е/било жртва на некој облик на занемарување, експлоатација, злоупотреба, мачење или друг облик на свирепо, нехумано или понижувачко постапување или казнување, или вооружени конфликти. (чл.39)

Како што е и погоре наведено, Република Северна Македонија ја има потпишано и ратификувано Конвенцијата на Обединетите нации за правата на детето¹ како највисок меѓународно правен акт кој ги дефинира правата на децата и ги поставува основните принципи. Со потпишувањето и ратификацијата на КПД како држава се имаме обврзано дека ќе обезбедиме остварување на сите права на секое дете кое е на територијата на РСМ, а особено на заштита од сите облици на насилство, злоупотреба и занемарување. Покрај КПД, РСМ ги има потпишано и ратификувано и двата Факултативни протоколи кон КПД, Факултативен протокол за продажба на деца, детска проституција и детска порнографија² и Факултативниот протокол за учество на децата во вооружени судири³. Тука е важно да го споменеме и Третиот факултативен протокол за комуникациски процедури кој дава можност децата да се обратат директно до Комитетот за правата на детето. Овој протокол РСМ го има потпишано уште во 2012 година, но во моментот на подготвување на оваа политика (мај 2022) сè уште го нема ратификувано.

Други позначајни меѓународни инструменти и регулативи се: Конвенцијата за заштита на децата од сексуално искористување и сексуална злоупотреба⁴ - „Ланзарот конвенција“, на Советот на Европа (2007/2010) претставува правен инструмент за заштита на децата од сексуално искористување и сексуална злоупотреба; Конвенцијата на Меѓународната организација за труд број 182 за најтешките облици на детски труд⁵ (1999) се однесува на сите децата помлади од 18 години и по прв пат ги дефинира најтешките облици на детски труд.

Национална рамка

¹ Закон за ратификација на Конвенцијата за правата на детето, Службен весник на Социјалистичка Република Југославија, бр. 150/1990 - Службен весник на Република Македонија, 1993.

² Закон за ратификација на Факултативниот протокол кон Конвенцијата за права на децата за продажба на деца, детска проституција и детска порнографија, Службен весник на Република Македонија, бр. 44/2003, 3 јули 2003.

³ Закон за ратификација на Факултативниот протокол кон Конвенцијата за правата на детето за вклучување на децата во вооружени судири, Службен весник на Република Македонија, бр. 44/2003, 3 јули 2003.

⁴ Council of Europe. (2007/2010). Convention on Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (“the Lanzarote Convention”).

⁵ ILO. (1999). Convention No. 182 on the Worst forms of child labour.

Правото на децата на сигурност и посебна заштита во РСМ е определено со следната правна регулатива: Закон за заштита на децата, Закон за правда на децата, Закон за семејство, Закон за социјална заштита, Кривичен законик, и др.

РСМ има усвоено низа на стратегии, програми и протоколи важни за заштита на децата од насилство, како „Национална стратегија (2020-2025) и Акциски план (2020-2022) за превенција и заштита на децата од насилство“, „Протоколот за постапување во процесот на превенција и заштита на децата од злоупотреба и занемарување“, „Протокол за соработка меѓу надлежните институции во случаи на сексуална злоупотреба на деца и педофилија“ и други.

Здружението „Новинари за човекови права“ ја почитува и ја имплементира националната легислатива во својата секојдневна работа и соработува со надлежните државни институции во насока на следење на најдобрите практики на заштита на децата кога постапува во случаи на насилство или сомнеж за насилство.

ДЕФИНИРАЊЕ НА ПОИМИТЕ И НАЈЧЕСТИТЕ ОБЛИЦИ НА НАСИЛСТВО И ЗЛОУПОТРЕБА

Дефинирање на поимите

За потребите на оваа Политика, поединечни поими се терминологски одредени на следниов начин:

Дете - Според член 1 од Конвенцијата за правата на детето⁶ (Закон за ратификација на Конвенцијата на ОН за правата на детето 1997), дете е „секое човечко суштество кое нема навршено осумнаесет години живот, доколку, според законот што се однесува на детето, полнолетноста не се стекнува порано“.

Според Законот за заштита на децата на РСМ, „како дете се смета секое лице до наполнети 18 години живот, како и лица со попреченост до наполнети 26 години живот“⁷

⁶ Конвенција за права на детето, чл.1, Достапна на:

https://www.unicef.org/northmacedonia/media/1806/file/MK_CRC_1990_MK.pdf

⁷ Сл. Весник на РМ-Закон за заштита на деца, бр. 23/13, 12/14, 44/14, 10/15, 25/15, 150/15, 192/15, 27/16, 163/17, 21/18, 198/18, 104/19, 146/19, 275/19, 311/20, 294/21

https://mtsp.gov.mk/content/pdf/zakoni/2021_zakoni/2%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%D1%88%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D1%86%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%20%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%B5%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8%202021.pdf

Според Законот за правда на децата на РСМ, „дете е секое лице на возраст до 18 години“.⁸ Овој закон дава дефиниции уште на неколку категории и тоа дете во ризик, дете во ризик до 14 години, дете во ризик од 14 до 18 години, дете жртва и др.

Кривичниот законик на РСМ под поимот дете жртва подразбира малолетно лице до 18 години (чл.122. став 22)⁹

Дефиниции за најчести облици на насилство врз децата

Физичко насилство е реалната или потенцијална физичка повреда како резултат на дејствување или недостаток од дејствување, кое вообичаено е под контрола на родителот или одговорното лице или лицето од доверба (СЗО, 1999). Физичкото насилство подразбира широк спектар на активности како што се удирање, тепање, клоцање, влечење за коса, гризење, гушење, туркање, нанесување изгореници, труење, давење, принудување на детето како казна/санкција до биде во положба која предизвикува болка или е понижувачка, закана со нож или пиштол и друго. Физичкото насилство може да се манифестира како изолиран случај/инцидент или да се случи повеќе пати.

Телесно казнување на детето со цел да се поправи или контролира неговото однесување претставува злоупотреба на деца. Во Општиот коментар бр. 8 на Комитетот за правата на детето при ОН (став 11), Комитетот дефинира „телесна“ или „физичка“ казна, како секое казнување во кое се користи физичка сила со цел да се предизвика/нанесе одреден, дури и најмал, степен на болка или непријатност. Тоа во најголем број на случаи се однесува на удирање деца („шлаганици“, „тепање по задникот“), со рака или со некој предмет - прачка, ремен, чевел и др.

Емоционално насилство, кое во чл. 19 од Конвенцијата за правата на детето се нарекува и „ментално насилството“, често се опишува како психичко вознемирување, ментална злоупотреба, вербална злоупотреба и емоционална злоупотреба или занемарување/запоставување и може да вклучува постапки со кои се омаловажува детето, оцрнувана, обвинува без причина, се заплашува, му се ограничува движењето на детето, се дискриминира, исмева или се практикуваат други форми на нефизичко и непријателско однесување кон детето и постапки на негово отфрлање.

Сексуално насилство е вклучување на дете во сексуална активност што тоа не ја разбира во потполност, со која не се согласува или за која не е развојно созреан/а и не е во

⁸ Сл. Весник на РМ-закон за правда на деца, бр.148/13 година, 152/19,

⁹ Службен весник на РМ-Кривичен законик, бр. 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013, 82/2013, 14/2014, 27/2014, 28/2014, 41 / 2014, 115/2014, 132/2014, 160/2014, 199/2014, 196/2015, 226/2015, 97/2017, 248/2018.

состојба да се согласи со таа активност, или тоа е/се активност/и со кои се прекршуваат законите или социјалните табуа на општеството (СЗО, 1999). Конвенција на Советот на Европа за заштита на децата од сексуална експлоатација и сексуална злоупотреба, изричито наведува дека сексуалната злоупотреба на дете ги вклучува следните видови на намерно однесување кои треба да се криминализираат: а) вклучување во сексуални активности на дете кое не ја наполнило законската возраст на која се дозволени сексуални активности; б) вклучување во сексуална активност со дете, а притоа детето е под принуда, сила или закана; или, злоупотреба на позиција на доверба, авторитет или влијание врз детето, вклучувајќи го и семејниот статус; или злоупотреба на особено чувствителна ситуација во која детето се наоѓа, користејќи ја неговата/нејзината ранлива положба, пред сè поради ментална или физичка попреченост или зависности.

Сексуалното насилство вклучува и **експлоатација на дете во проституција и порнографија** што се опишува како експлоатација на дете. Сексуалната експлоатација е вистинска злоупотреба или обид за злоупотреба на положбата на ранливост, разлика во моќ, или доверба за сексуални цели, или стекнување на финансиски, социјални или политички придобивките од сексуалната експлоатација на друго лице. Сексуалната злоупотреба претставува вистинска или запретен физички напад од сексуална природа, било да е извршен со употреба или под закана со сила. Сексуалната злоупотреба вклучува и бесконтактна и онлајн сексуална експлоатација и злоупотреба.

Занемарување и небрежност претставува невнимание или пропуштање на родител, старател или друго лице одговорно за пружање на нега и заштита на детето, да обезбеди соодветен развој на детето во која било област или во сите области: здравје, воспитување и образование, емоционален развој, исхрана, домување и безбедни животни услови, а во рамките на разумно достапните ресурси на семејството или лицата одговорни за пружење нега и заштита на детето, што го нарушува или може во голема веројатност да го наруши здравјето на детето или неговиот физички, ментален, духовен, морален или социјален развој. Тоа вклучува и пропуст во спроведување на правилен надзор и заштита на детето од можни повреди до степен што е изводлив. (СЗО, 1999). Занемарувањето може да биде физичко, емоционално, медицинско и едукативно занемарување или комбинација од овие форми.

Експлоатација на дете се однесува на користење на детето за работа или други активности, а за корист на други лица. Овие активности го нарушуваат физичкото или менталното здравје, го оневозможуваат редовното образованието на детето, го нарушуваат неговиот морален, или социјален и емоционален развој (СЗО, 1999). Следниве постапки спаѓаат во детска експлоатација:

- **Злоупотреба на деца во трговија со деца**, проституција и порнографија; Трговија со деца вклучува наамување, транспортирање, пренесување, криење или примање на лица помлади од 18 години години со закана или употреба на сила или други форми на принуда, киднапирање или измама, измама, злоупотреба на моќ или

состојба на загрозеност, давање или примање пари или привилегија за добивање согласност од лице кое има контрола над детето, со заради нејзина експлоатација. Примамување, транспортирање, пренесување, криење или прифаќањето дете за експлоатација се смета за „трговија со луѓе“ дури и ако не е ги вклучува наведените средства

- **Искористување на децата за проституција**, претставува ангажирање на деца за бавење со проституција или наведување на деца да учествуваат во проституција, принудување на детето на проституција или искористување на детето во такви цели
- **Искористување на децата за порнографија** опфаќа производство, нудење или ствање на располагање, дистрибуирање или пренос, прибавување, посредување на детска порнографија или свесно креирање на можности за пристап до детска порнографија со помош на информатички или комуникациски технологии.
- **Злоупотреба на детски труд** – се смета онаа работа на детето, која е ментално, психички, социјално и морално опасна и штетна за децата така што оневозможува детето да посетува редовно училиште, го обврзува детето да го напушти образованието предвреме, или го принудува на најтешки форми на детски труд дефинирани со Конвенцијата бр.128 на Меѓународната организација на трудот за најлоши форми на детски труд.
- **Социјална експлоатација** на деца која ги опфаќа сите форми на злоупотреба на детето во медиумите, во рекламни цели, во кампањи и на политички партии и сл.

Родово базирано насилство помеѓу деца е секој чин на насилство над едно лице поради родот, полот или сексуалната ориентација, а може да вклучува родови предрасуди и дискриминација, сексуално вознемирување, насилство во партнерски врски, насилство поради сексуална ориентација или други форми на физичко, сексуално и психичко насилство засновани на родот.

Дигитално насилство (уште се нарекува и електронско насилство, сајбер насилство, интернет насилство, on line насилство), е користење на дигитална технологија со цел друга особа да се вознемири, повреди, понижи и да и се нанесе штета. Се спроведува во вид на праќање пораки преку електронска пошта, текстуални и видео повици, преку социјални мрежи, преку веб сајт, четување и сл.

II ДЕЛ – ПРОЦЕДУРИ И МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА на ПОЛИТИКАТА

Во овој дел од Политиката се дадени носечките политики и процедури кои треба да се следат во работењето на организацијата со цел да се осигура безбедност и заштита на децата, младите и ранливите возрасни од сите форми на насилство, злоупотреба и нанесување на можна штета врз нив.

ПОЛИТИКА ЗА РЕГУТИРАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

При ангажирање на лица кои остваруваат контакт со децата, Здружението ќе води сметка за нивната компетентност и подобност за работа со деца. Овие лица при ангажирањето ќе бидат детално запознати со постоењето на Политиката и нејзината содржина. Исто така, во рамките на разговорот за ангажирање на лицата по било кој основ од страна на Здружението, задолжителен елемент е оној кој се однесува на безбедноста и заштитата на децата и посветеноста на Здружението на обезбедување заштита на децата.

Лицата кои се ангажираат на било кој начин во Здружението имаат обврска да потпишат изјава дека ќе ја почитуваат и применуваат Политиката за заштита на децата и ранливите категории на возрасни(Анекс 1). Основните стандарди и принципи дефинирани во Политиката ќе бидат вклучени во Договорот со кој се регулира ангажирањето на лицата во Здружението како задолжителна одредба која договорните страни се должни да ја почитуваат.

Нови вработени се примаат според следнава процедура, која се имплементира во здружението:

- Оглас за работно место кој се објавува од страна на Здружението „Новинари за човекови права“ во кој покрај останатите елементи на огласот, јасно е наведено дека од вработениот се очекува негова посветеност на заштитата на децата и возрасните. Потребните документи за аплицирање за работа вклучуваат: лични информации за кандидатот (CV), мотивационо писмо, потврда за неосудуваност и писма за препорака.
- Селекција на кандидати. Сите примени пријави за работа се разгледуваат од Комитетот за селекција кој е составен од тројца членови. Врз основа на поднесените документи, Комитетот прави првична селекција и ги повикува кандидатите кои ги исполнуваат критериумите, на интервју. Интервјето се води според водичот/насоките за интервју. Интервјето вклучува проверка на информациите од документите, прашања за интересот на кандидатот во врска со работната средина, прашања за ставовите на кандидатот итн. Елементи кои што треба да се земат во предвид при ангажирање на ново лице во организацијата по било кој основ се дадени во Анекс 2 од оваа Политика.

- Донесување на одлука. Откако Комитетот за селекција ќе донесе одлука, избраниот кандидат се повикува да го потпише договорот за вработување/волонтирање/договор на дело/авторски договор или друга форма на соработка. Пред потпишување на договорот за вработување (за вработени) или договорот за дело или авторски договор (за експерти, консултанти/советници и други соработници), им се доставува Политиката за заштита и се бара од кандидатите да потпишат изјава со која потврдуваат дека ќе работат во согласност со политиките и кодексот на однесување (Изјавата е достапна во Анекс 1)
- Содржина на договорот за вработување или договорот за дело/авторски договор - Секој договор за вработување или договор за дело/авторски договор или услуга содржи одредба за разрешување, суспендирање или прераспределување на друго работно место/други работни задачи за секој вработен кој ќе ја прекрши Политиката за заштита на деца и ранливи групи возрасни
- Чување на документите - Извештаите, записите и сите информации за вработените и другите вклучени лица се доверливи, и се чуваат во Здружението, во согласност со Законот за заштита на лични податоци.

Вообичаени прашања на кои организацијата е фокусирана кога ангажира ново лице независно дали е вработување, волонтирање или друг вид ангажман, се:

- Уште при подготовката на описот на работни задачи кои ќе ги има тоа лице, се анализира неговата улога и се разгледуваат сите можни опции за заштита на децата и ризиците кои може да произлезат од тоа работно место/ангажман/задача односно се разгледува дали таа позиција предвидува контакт или работа со деца, дали тоа лице ќе работи самостално со децата или ќе биде под надзор/супервизија, кои други видови на контакти тоа лице може да ги има со децата (како контакт преку е-маил, телефон, писма, интернет, социјални мрежи и сл.). Организацијата развива јасни описи на работните задачи, а побарува и препораки од претходни работодавачи за потенцијалните вработени/волонтери/експери/консултанти или други лица кои ќе бидат на било кој начин ангажирани. Критериумите кои се поставуваат за одредена позиција јасно покажуваат какви квалификации и искуство треба да има потенцијано ангажираното лице
- Исто така се бара да биде потпишана согласност од кандидатот за може организацијата да собере податоци за тоа лице за неговите претходни работни искуства.
- Се спроведуваат колку што е можно и законски дозволено проверки за минатото на лицето и колку е тоа од значење за актуелното работно место или ангажман на тоа лице.
- Исто така при спроведувањето на интервјуто се поставуваат прашања кои се однесуваат на собирање информации за искуството во директна работа со деца, ризиците кои може да настанат, како истите да се превенираат и сл.

- Организацијата има и пракса на вработување на лицата на пробен период во кој би се согледала личноста подетално и нејзиниот однос кон децата, пред да се договори некој подолгорочен ангажман.

Обука и едукација – запознавање со политиката и нејзините процедури

Сите вработени, членови, волонтери/практиканти треба да поминат обука за Политиката и процедурите за заштита. Обуката е задолжителна и треба да се одржи во рок од еден месец откако ќе започнат со работа/ангажман. Обуката ќе биде спроведена од страна на одговорното лице задолжено за спроведување, мониторинг и евалуација на оваа политика во рамките на „Новинари за човекови права“. Главна тема на обуката ќе биде Политиката, каде што новите вработени ќе бидат запознаени со содржината на политиките и процедурите, обврските и одговорноста за имплементација на политиките, запознавање со лицето кое е одговорно за спроведување на политиката како и запознавање со важните елементи на политиката. Целта е сите лица да бидат свесни за содржината и обврските кои ги имаат според политиката за заштита на децата и да ги подготви да работат на начини кои се во согласност со истата.

Доколку има промени или дополнувања на Политиката, лицето одговорно за спроведување на политиката е должно благовремено да ги информира сите кои ја имаат потпишано Политиката за сите новости кои се од важност во нивната работа. Целта на „Новинари за човекови права“ е да ги заштитат децата и ранливите групи на возрасни од секој вид на злоупотреба и малтретирање. Сите вработени ќе поминат обука за тоа како треба да се превенира злоупотреба и малтретирање на деца, како да реагираат во такви ситуации, како да се соочат кога и ако се случи тоа и како да го пријават истото. Политиката за заштита на деца се однесува на сите вработени/волонтери/членови на органите на Здружението/лица ангажирано по различни основи/експерти/консултанти и сл. на „Новинари за човекови права“.

Секоја млада особа под 18 години која сака да учествува во активностите на Здружението, мора да има согласност од еден од родителите/старателите, при што родителите и нивните деца ќе бидат запознаени со постоењето на Политиката и нејзината содржина. Согласноста за учество во активности на Здружението, се дава со потполнување и потпишување на образец за Согласност за учество во активности кој што е достапен во Анекс 3 од оваа Политика. Запознавањето со Политиката овозможува еден вид на превенција од повреда на правата на децата и загрозување на нивната безбедност, со оглед на тоа што Политиката содржи низа на правила за дозволено однесување и листа на однесувања кои се сметаат за противправни и како такви не се толерираат од страна на „Новинари за човекови права“.

ПРОЦЕДУРА ЗА КОМУНИКАЦИЈА СО МЕДИУМИ И ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РАБОТАТА НА ЗДРУЖЕНИЕТО И ДРУГИ ПРОМОТИВНИ АКТИВНОСТИ

Овој дел се однесува на принципите според кои „Новинари за човекови права“ се раководат при интерно и екстерно известување за активностите на Здружението, како и во случај на споредување на промотивни активности. „Новинари за човекови права“ обезбедуваат заштита за сите деца и ранливи возрасни во сите медиуми и комуникациски активности со посебен акцент на нивниот интегритет, достоинство и заштита на идентитетот. Токму затоа, Здружението има поставено општи начела за обезбедување на заштита на децата во секој момент, како и посебни насоки, кон кои треба да се придржуваат сите вработени и лица кои се ангажирани во Здружението по било кој основ, како и фотографи, филмски екипи и новинари кои ги проследуваат настаните и активностите на „Новинари за човекови права“ и доаѓаат во непосреден контакт со децата. Со цел да се осигура дека сите деца се заштитени во овие ситуации, потребно е да се добие писмена согласност од родител/старател од каде што јасно е видлива согласност за фотографирање на децата како и истите да може да се користат јавно. За ова, организацијата има подготвено образец за Согласност, кој е достапен во Анекс 4. Со оглед на тоа што како организација го поддржуваме и практикуваме детското учество, за ваков вид ситуации практикуваме да ги прашаеме и децата, па тојкму затоа и имаме подготвено и образец Согласност за фотографирање кој треба да биде потпишан од страна на децата, кој исто така е достапен во Анекс 4.

Основни принципи во комуникацијата со медиуми и промотивни активности на Здружението

Во случаи на известување за работата на Здружението или промоција на активностите, правата и достоинството и најдобриот интерес на децата и ранливите возрасни, мораат да се почитуваат во секое време. Овој дел од Политиката се однеува на насоки во поглед на комуникација и соработка со медиумите, користење на фотографии, видео записи и изјави на деца и ранливи возрасни во медиумски и комуникациски цели со цел заштита на личните податоци на децата и ранливите возрасни како и заштита на самите деца и возрасни припадници на ранливи категории.

Основни принципи по кои Новинари за човекови права се водат при јавно известување за работата на Здружението се:

Достоинство – достоинството на децата и ранливите возрасни мора да се зачува во секој момент. Тоа значи дека децата и ранливите возрасни мора секогаш да бидат облечени на соодветен и пристоеен начин на фотографиите и видео записите.

Точност – прикажувањето на децата и/или возрасните припадници на ранливи категории не смее да биде такво и на тој начин како би поттикнало манипулација кај луѓето и сензационализам. Фотографиите, видео записите и изјавите на детето треба да даваат врамнотежен приказ на животот на детето, со акцент на напредокот кој децата го постигнуваат. Освен тоа, фотографиите не смее да се користат надвор од контекстот и за целите за кои се направени.

Приватност – не смее да се користат информации кои би можеле да направат детето да биде препознато и со тоа да биде изложено на дополнителна опасност. Поради тоа се поставуваат следните правила:

- се користи само името на детето (да се избегнуваат откривање на детали за местото во кое живее, училиштето во кое оди и други информации кои би довеле до сознанија за неговото место на живеење. Во одредени ситуации, ни името на детето не треба да биде откриено доколку со тоа се изложува на зголемен ризик по неговата сигурност и безбедност.
- Информациите кои се однеуваат на животот на детето и негови форографии (вклучувајќи и податоци кои се во електронска форма и се чуваат на компјутер/лап топ) треба да се чуваат во сигурни датотеки. Пристапот до нив треба да биде ограничен само на оние лица кои треба да ги користат во текот на нивната работа
- При правењето на фотографиите фокусот треба да биде на активноста, и кога е тоа можно, на група на деца, а не на поединци. Во случај да постои сомнеж дека одредени фотографии се несоодветни, тоа треба да се пријави на надлежната контакт особа, како и било кое друго прашање поврзано со заштитата на децата.

Информирана согласност

Пред да се направат било какви фотографии, видеа или пак да се набават лични податоци за децата и/или ранливите возрасни, потребно е да се добие информирана согласност од страна на детето односно родителот/старателот. Информираната согласност подразбира дека децата и нивните родители/старатели се информирани за целата за која се прават фотогафките/видеата и како истите ќе бидат користени од страна на Новинари за човекови права. (Анекс 4)

Интервју со деца

Интервјуирање деца бара поседување на одредени вештини. Во случај на интервјуирање на деца, потребно е да се почитуваат следните начела со цел да се осогура почитување на нивното достоинство и нивните права:

- Согласност од страна на децата – во врска со интервју, прво мора да се објасни на детето и на неговите родители/старатели што сè ќе биде опфатено со интервјето и појаснување дека детето во тоа учествува доброволно и дека во секој момент може да ја повлече својата согласност
- Нудење поддршка – Препорачливо е во текот на давање на интервју да биде присутна и друга особа која детето добро ја познава и во која има доверба. Кога е тоа можно, на детето треба да му се даде можност да одлучи кој ќе го поддржи во текот на интервјето

- Пол – кога станува збор за одредени теми кои може да бидат предмет на интервјуто, во одредени случаи потребно е да се обрати внимание на различните потреби на девојчињата и момчињата, па треба да се провери дали би се чувствувале поудобно да разговараат со лице од женски или од машки пол.
- Почитување на правото на информираност – Доколку во текот на интервјуто се водат записи или се врпи снимање на интервјуто на друг начин, детето мора да биде запознато со тоа и да даде дозвола.

Особено треба да се води сметка кога децата и ранливите возрасни се фотографирани или снимани од страна на наворешни фотографии, новинари и други лица во рамките на проектите и активностите на Здружението. Сите овие лица (фотографи, режисери, камермани, новинари и др.) мора да бидат запознаени со Политиката за заштита на деца и ранливи возрасни пред да почнат да фотографираат, снимаат или интервјуираат. Исто така во текот на правењето на фотографиите или снимањето на видео записите треба да бидат постојано под надзор на претставник од организацијата кој е задолжен за грижа на децата. Децата, родителите/старателите и ранливите возрасни треба да бидат известени за тоа како ќе се користи снимката, фотографијата или интервјуто и за тоа да биде дадена согласност за фотографирање/снимање. (Анекс 4). „Новинари за човекови права“ може да забранат фотографирање/снимање на дете/ца доколку сметаат дека надворешните лица не би постапиле согласно Политиката и нејзините принципи.

Доколку не се добие согласност за употреба на запис (Анекс 4) а истиот мора да биде проследен во јавност, до донатор или пак препратен до одредена инстанца, лицата и личните податоци кои би можеле да го откријат идентитетот на децата, младите или пак лицата под ризик, мора да бидат скриени/замаглени со цел да не може да се идентификува за кого станува збор.

КОДЕКС НА ОДНЕСУВАЊЕ

1. Заштита на децата и себе како носител на активност со деца и млади

Покрај креирање на сигурно опкружување, исто така многу е битно носителите и спроведувачите на активности со деца и млади да посветат посебно внимание на сопственото однесување, како би ги заштитиле децата/младите, а и себе. Носителите на активностите, пред спроведување на активностите, мораат да ја испланираат својата

работа како би направили анализа на потенцијалните ризици, а со тоа и да ги превенираат и минимизираат можните последици.

Во работа со децата и возрасните од ранливи категории, препорачливо е да се:

- Осигура присуство на две особи во текот на активностите со децата или ранливите групи на возрасни. Идеална ситуација е присуство на претставници од организацијата од двата пола.
- Да се биде свесен дека и самиот/те спроведувач/и на активностите може да станат предмет на сомнеж/ наводи за злоупотреба
- Да се има предвид дека коментарите на спроведувачите на активностите и/или претставниците од организацијата, кои се упатени на децата и/или ранливите возрасни, може да бидат протолкувани погрешно, иако тие коментари се дадени со најдобра намера
- Да се препознае потребата за претпазливост, особено кога се работи со деца и/или ранливи групи на возрасни за чувствителни/сензитивни прашања и проблеми, (на пр. малтретирање, откривање на злоупотреба, тага).
- Бидете свесни за можните импликации од физичкиот контакт со децата/младите луѓе и/или ранливата популација.

Во никој случај не треба:

- Да се фаворизира и да се стане претерано интимен/на со поединци;
- Да веруваат дека никогаш нема да дојде до ситуација во која дете кое открива злоупотреба, ги обвини за негова/нејзина злоупотреба
- Да се потпираат на добра лична репутација, и затоа не го почитуваат кодот однесувања во однос на заштитата на децата и младите.

2. Контакт „еден на еден“ со дете/млада особа/ранлива група возрасни

Ситуација „еден на еден“ од перспектива на заштита на деца и млади, е многу чувствителна, но поради природата на работата и професиите/профилите кои најчесто работата со оваа категорија на целни групи (психолози, педагози, психотерапевти и сл.) многу е тешко да се избегне. Во такви ситуации, мора да се внимава на заштита на децата/младите/ранливите возрасни од една страна, но и ангажираните лица, од друга страна.

Се препорачува ангажираните лица (лицата кои имаат директен контакт со деца/млади/ранливи возрасни) да осигураат:

- да бидат достапни на своите колеги/колешки, во смисла да ги информираат каде одат, со кого, за која цел, и доколку постои потреба, да може да бидат прекинати во работата

- да бидат на видно место каде што има проток на луѓе, но во онаа мерка која обезбедува мир и тишина, што е потребно за индивидуален разговор. Идеална ситуација е да се работи во просторија каде што има големи прозори, каде што би биле видливи/достапни визуелно, но сепак доволно изолирано за да може да се работи. Доколку тоа не е можно, оставете ја вратата од просторијата во која работите да биде отворена/отклучена.

- да се избегнуваат непотребни физички контакти со дете

- доколку сепак треба/мора да се оствари физички контакт со дете, прво прашајте да добиете одобрение од него/неа (на пр, дали е во ред ако ве гушнам?)

- избегнувајте непотребно продолжување на индивидуален разговор со дете/млада особа/возрасни припадници на ранливи групи

3. Како да се однесуваме со лица кои покажуваат агресивно однесување?

Дефинирање на агресивно однесување може да биде многу субјективно и да се разликува од лице до лице, делумно поради тоа што на самата наша перцепција и дефинирање на агресивно однесување, влијаат нашите претходни искуства. Тоа што за неког е агресивно однесување, некој друг може да го прифати како 'нормално' однесување. Овој факт мораме да го имаме во предвид кога се соочуваме со агресивно однесување. Во такви ситуации, битно е/препорачливо е:

- Секогаш да се остане смирен
- На агресивното однесување да не се одговара со агресија
- Доколку е можно да се премести агресивната особа од конфликтната ситуација
- Да се користи говор на тело кој не е заканувачки
- Да се говори со смирен глас, без викање и подигање на тонот
- Да се избегнува физички контакт
- Да се биде искрен
- Никогаш не се изложувајте на непотребен ризик

Како да се постапува доколку дојде со обелоденување на злоупотреба?

Злоупотребата претставува повреда на законите и следствено на тоа вработените, волонтерите, ангажираните лица на „Новинари за човекови права“, мораат да делуваат во согласност со националните закони на Република Северна Македонија и во согласност со Политиката за заштита и безбедност на децата и ранливите групи на возрасни лица.

Вработениот/волонтерот/носителот/спроведувачот на активноста/настанот е должен да пријави сомнеж на злоупотреба или веќе сторена злоупотреба до Контакт лицето за заштита на деца и ранливи возрасни назначено од страна на организацијата како и на својот претпоставен. Лицето е должно да ја пополни пријавата Анекс 7 и да ја достави

до Контакт лицето за заштита на деца и ранливи возрасни. Контакт лицето понатаму постапува согласно наведената процедура за пријавување на инцидент, односно ги проследува информациите со полиција и/или центар за социјална работа. Доколку вработениот/волонтерот или лицето ангажирано по друг основ не пријави сомнеж за злоупотреба или сторена злоупотреба, може да биде предмет на законска тужба.

Доколку вработен/волонтер или лице ангажирано по друг основ се сомнева или е информиран за злоупотреба на дете, многу е важно никогаш самоиницијативно да не истражува понатаму. Кога дете/млада особа/ранлива група возрасен пријави злоупотреба, улогата на вработен/волонтер или лице ангажирано по друг основ е да даде поддршка, да даде до знаење дека е отворен за да сослуша, но мора да го проследи информациите понатаму на налдежните лица/институции. Многу е битно, пред почетокот на индивидуалниот разговор, на детето/младото лице/возрасен од ранлива група да се разјасни разликата помеѓу тајна и доверливост.

Етички принципи при вклучување на деца во различни видови на истражување

Потребно е да се следат стандардите за етички истражувања и вклучување на децата и ранливите групи на возрасни лица во овие истражувања, анкети, анализи, евалуации, собирање податоци и сл. Водечки принципи се: принципот на почитување, на добронамерност и праведност.

Методите кои ќе се користат за истражување, собирање податоци и сл треба да ја земат во предвид возраста и личните капацитети на испитаниците. Исто така целта на истражувањата/евалуациите/анализите и сл. треба да им биде објаснета на сите испитаници. Треба да бидат подготвени формулари за согласност за вклучување во ваков вид на активности за возрасни односно за родителите/старателите и формулари за согласност за деца кои треба да бидат специјално дизајнирани за нивната возраст и објаснети со зборови и на јазик што тие можат лесно да ги разберат. Овие форми вклучуваат информации за обемот на евалуацијата, доброволната природа на учеството на испитаниците (без надомест), нивното право да одбијат да учествуваат, да се повлечат од студијата во секое време и да се воздржува од одговарање на одредени прашања, без да мора да се оправдуваат за тоа, без било какви последици.

Особено е важно да се следи процедура за складирање, чување и заштита на податоците за да се обезбеди доверливост и заштита на идентитетот на учесниците.

Тимот кој ќе ги спроведува дел од активностите треба да ги процени потенцијалните негативни ризици за децата при дизајнирање на методологијата и да одлучи која категорија на деца не треба да бидат директно вклучени во процесот, а кои треба да бидат. Кога се работи за особено сензитивни теми, помалите деца односно под 12 годишна

возраст не треба да бидат директно вклучени во процесот на оценување. Кога се интервјуираат деца и нивните семејства за сензитивни теми истите треба да се одржат на тивки и посебни локации за да се обезбеди анонимност и да се гарантира дека децата или нивните семејствата се чувствуваат удобно и разговараат со доверба.

Искусни и обучени професионалци за работа со ранлива популација

Посебно внимание треба да се посвети на почитување на еднаквоста во текот на активностите/истражувања/евалуации и сл., вклучувајќи ја родовата еднаквост (момчиња/девојчиња) и еднаквост по различни основи (рурални/урбани, деца со/без попреченост, социо-економски статус).

Исто така при спроведување на одредени активности/методологии/истражувања во кои се вклучени деца, треба да се води сметка да се обезбеди културна соодветност, односно да бидат адаптирани на локалната средина и култура.

Особено треба да се води сметка кога се работи со деца кои се жртви за ризиците од секундарна виктимизација кои се сметаат за високи за децата жртви и сведоци, имајќи ги предвид нивните специфичности на ранливост. Секогаш треба да се цени дали учеството на оваа категорија на деца е во нивен најдобар интерес и е во спротивност со целта на проектот е зајакнување на нивната заштита. Се препорачува, во вакви ситуации, да се користат посредни контакти и секундарни извори.

ЗАШТИТА НА ИНТЕРНЕТ ПРОСТОРОТ

Сајбер безбедност

Употребата на современа технологија и можностите кои ги нуди таа се големи и во голема мера се позитивни доколку се користи правилно и целисходно. Но како во реалниот свет, така и во сајбер сферата постојат потенцијални ризици, а децата се особено ранливи во онлајн опкружувањето, вклучувајќи го преку сајбер-малтретирање, дотерување и тролање.

Сајбер-малтретирањето (сајбер булингот) се однесува на користење на интернет или мобилен телефон вклучувајќи ги и социјалните медиуми со намера да се наштети на друго лице.

Сајбер-малтретирањето се појавува во различни форми и најчесто вклучува:

- споделување на навредливи текстови и електронска пошта
- навредливи пораки, слики и/или видеа

- имитирање на други лица онлајн
- исклучување на други онлајн
- непријатни онлајн озборувања и разговори.

Тролањето пак претставува анонимна злоупотреба или заплашување на другите онлајн за забава. Троловите обично објавуваат горливи теми или непријатни изјави да се види како ќе реагираат другите од опкружувањето.

Комуникациските технологии имаат различни форми и постојано се развиваат. Децата често пати ги следат овие трендови и ги прифаќаат многу брзо новите понуди во интернет сферата и најчесто се чекор пред нивните родители/старателите и оние кои имаат обвраска да се грижат за децата и да им обезбедат соодветни безбедни услови за живот.

Примери на технологии вклучуваат:

- текстуални пораки базирани на телефон, на пример СМС, Facebook Messenger и WhatsApp
- платформи за социјални медиуми, на пример Фејсбук, Instagram, Snapchat, Twitter, Pinterest, Tumblr
- игри и апликации за паметни телефони
- апликации за видео повици, на пример Skype, FaceTime, Зум, Google Hangouts и други.

Организациите и институциите кои работата со деца треба да бидат фокусирани на превенција и свесност за последиците од несоодветното користење на интернетот и ризиците кои постојат во сајбер светот. Превенцијата во ова поле најдобро се постигнува преку едукација на децата, родителите, персоналот и волонтери за онлајн безбедност. Тоа е од витално значење за една организација која го препознава ризикот со кој се соочуваат децата во он лаин светот и постојано се во тек со новите случувањња во оваа сфера со цел да осигураат дека нивната Политика за заштита на децата ги следи чекорите на сајбер просторот вклучително сајбер штетата која може да настане, вклучително и штета поради сајбер малтретирање и тролање.

Онлајн груминг

Online груминг преку Интернет е незаконско дело на возрасен или возрасни кои остваруваат онлајн контакт со дете под возраст од 16 години со намера да воспостави и/или олесни сексуална врска. Онлајн грумингот вклучува:

- поставување на несоодветни или лични прашања кон детето
- испраќање на навредливи, конфронтирачки или непристојни содржини на дете
- барање од дете да испраќа интимни фотографии или да прави работи онлајн кои прават да се чувствуваат непријатно и се од сексуална природа
- издвојување на дете за „специјална“ врска

Поставки за приватност на профилот

Тоа е фундаментално важно да бидете сигурни дека децата знаат да немаат онлајн профили поставени како „јавни“. До јавните профили може да пристапи секој. Секоја индивидуална апликација или поставка за приватност на уредот треба да се постави на „приватно“.

ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ

Овој дел од политиката објаснува како да реагирате ако се сомневате или ако сте сведок на злоупотреба на деца. Тоа значи дека сите вработени/волонтери/практиканти/членови на организацијата треба да реагираат доколку забележат знаци на злоупотреба на деца; доколку се сомневаат во каква било злоупотреба на деца; доколку детето или возрасен од ризична група каже дека е злоупотребуван/о. Битно е да се нагласи и секогаш треба да се има во предвид дека „Непријавувањето злоупотреба на деца исто така претставува еден вид на злоупотреба.“

Постапката за известување треба да осигури дека на сите им е јасно какви чекори треба да преземат во однос на заштитата на децата, ранливите групи на возрасни и другите сведоци. Сите прекршувања на оваа Политика на кои сме биле сведоци, имаме сомнежи или наводи за прекршување на истата треба да бидат пријавени кај Контакт лицето задолжено за заштита на децата. Пријавувањето треба да биде направено преку пополнување на Формуларот за известување (анекс 7).

ПОСТАПУВАЊЕ СО СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ – Проблеми со кои се нарушува добробитот на децата

Во случаите во кои се идентификува нарушување на безбедноста на децата и младите, сите вработени и волонтери и лица ангажиран по друг основ имаат за обврска да пополнат образец за известување за несреќа (анекс 7). Овој образец се користи како кратка забелешка за сите значајни факти во однос на идентификуваниот инцидент/проблем кој се случил во текот на активност со деца/малди/ранливи возрасни. Образецот е потребно да се пополни во што пократок временски рок, непосредно после инцидентот. Овие

белешки/записи може да се користат како основа за идни активности на истражување на случајот.

Со цел во потполност да се спроведе заштита на децата и младите и ранливите групи возрасни потребно е сите учесници во активностите на организацијата да потполнат потврда за согласност за вклучување во активностите/проектите/програмите и сл (анекс 3). Исто така потребно е сите учесници во активностите да пополнат здравствен образец (Анекс 5), а кога е потребно и согласност за фотографирање и одобрение за користење фотографии, филмови и/или видео снимки со деца/млади/возрасни ранливи групи (анекс 4). Сето ова е потребно со цел да се минимизираат потенцијалните ризици.

Како да се постапува со злоупотреба која е обелоденета/откриена или постои сомнеж за злоупотреба?

Доколку во тек на спроведување на некоја активност се случи некое дете/млад да се довери дека е жртва на злоупотреба, вработените/волонтерите/лицата ангажирани на друг начин не треба сами да го истражуваат прашањето на злоупотреба. Тие се должни да ја следат процедурата и да го пополнат образецот за известување за инцидент/загриженост (анекс 7).

Како да се постапува доколку постои загриженост дека дете/млада особа/ранлива група возрасен е во непосредна опасност?

Доколку постои загриженост дека дете/млада особа/ранлива група возрасен е во непосредна опасност, вработениот/волонтерот/лице ангажирано по друг основ има обврска да го контактира Лицето за заштита и сигурност. Мора да навести дали детето/младиот човек/ранливиот возрасен е во непосредна опасност, врз основа на што ќе се преземат соодветни мерки. Доколку Контакт лицето не е достапно, вработениот/волонтерот има обврска да го контактира линискиот менаџер, односно одговорното лице во организацијата. Доколку вработениот/волонтерот не е во можност да контактира некој од организацијата, а ситуацијата е итна, должен е да ги контактира налдежните државни органи, како полиција, центар за социјална работа и сл.

Кој е водечки принцип во оваа процедура? - Водечкиот принцип е дека секогаш безбедноста и сигурноста на детето е најважна и мора да се земе предвид. Овие записи ќе се чуваат безбедно со ограничен пристап, достапни само на Лицето за заштита на децата и ранливите возрасни, персоналот овластен од него/неа и надлежните институции за постапување во конкретниот случај.

Кој е временскиот рок за поднесување на извештајот? - Извештаите мора да се поднесат веднаш или најдоцна 48 часа по настанот/инцидентот.

Кои се индикации за постоење на злоупотреба? – Листа со индикации за можна злоупотреба се достапни во Анекс 6.

Како изгледа извештајот и од што е составен?

Извештајот за политика за заштита секогаш е составен од два дела:

1. Првиот дел треба да го пополни лицето кое го пријавува случајот и содржи:
 - Детали за лицето кое поднесува пријава (име, податоци за контакт, природа на вашиот контакт со детето)
 - Детали за детето (име, возраст)
 - Детали за инцидентот/загриженоста (што се случило)
 - Детали за преземените активности
2. Вториот дел треба да го пополни лицето на кое му е пријавен случајот што значи одговорно лице за спроведување на Политиката односно Контакт лицето за заштита на децата. Во овој дел треба да се наведе образложение за преземените активности и мерки и со овој дел случајот ќе се затвори.

Кој е одговорен да пријави можна злоупотреба/сомнеж за злоупотреба? - Одговорни лица за пријавување се сите вработени/волонтери/практиканти/лица ангажирани по различни основи и се должни да го пријават секое сомневање за недолично однесување опфатено со оваа политика.

На кого се пријавува? - Во зависност од инцидентот/злоупотребата (дали станува збор за внатрешна или надворешна), извештајот треба да се достави до лицето задолжено за заштита на деца и ранливи возрасни во Здружение „Новинари за човекови права“. Сите сведоци, сомнителни или наводни прекршувања на оваа Политика за заштита на децата веднаш ќе бидат пријавени кај Фокусното лице за заштита на децата (CPF) – користејќи го Формуларот за известување за политика за заштита (анекс 7) доколку загриженоста е внатрешна. Ако загриженоста е надворешна, извештајот треба да се достави до социјалниот работник користејќи го Формуларот за известување за политика за заштита. По приемот на извештајот, одговорните лица сериозно ќе ги сфатат сите наводи за прекршување на Политиката за заштита на децата. Тие треба да обезбедат дека сите наводи се затворени и следени во централната база на податоци. Тие треба да пријават пополнување на вториот дел од Извештајот за политика за заштита.

Како се води евиденција за пријавените случаи на можна злоупотреба? - Сите записи поврзани со можна злоупотреба на дете ќе се чуваат безбедно со ограничен пристап, достапни само за фокалното лице за заштита на заштитата или персоналот овластен од него/неа и институциите надлежни за постапување во вакви ситуации.

Какви видови на инциденти постојат? Постојат внатрешни и надворешни инциденти односно можни злоупотреби. Видови грижи - Загриженоста може да биде внатрешна и надворешна. Првата фаза е да се одлучи дали грижите се внатрешни во организацијата или поврзани со надворешна ситуација.

- Внатрешен – повреда на Политиката од страна на луѓе во организацијата
- Надворешен – повреда на Политиката од страна на други луѓе

Постапување во случај да постои сомнеж за повреда на правото на детето/цата и загрозување на неговата/нивната безбедност

- Постојење на сомнеж дека дошло до повреда на правата на детето од страна на трети лица

Злоупотребата е незаконско однесување кое е казниво, а сите лица кои стапуваат во контакт со деца во име на „Новинари за човекови права“ и како такви се задолжени за грижата за децата мора да постапуваат во согласност со правната рамка на Република Северна Македонија и оваа Политика. Во таа смисла, сите лица задолжени за згрижување на деца се должни да го пријават сомнежот за злоупотреба или повреда на некое друго право на детето до надлежното лице за контакт во „Новинари за човекови права“. Во случај овие лица да не пријават постоење на такво сомневање, односно повреда на правата на детето, таквиот пропуст треба да се толкува како чин/акт на прикривање, и против овие лица може да се поведе судска постапка пред надлежните органи.

- Постојење на сомнеж дека дошло до повреда на правата на детето до страна на вработени во Здружението, волонтери или лица задолжени за грижа/заштита на децата

Во случај да постои сомнеж дека некој од запослените, соработниците, волонтерите или лица ангажирани на било кој начин и по било кој основ, а кои остваруваат контакт со деца, ја загрозил безбедноста на детето, истиот ќе биде суспендиран од работа во Здружението додека не се оконча истрагата за случајот. Секој случај на сомнеж на физичко или сексуално злоставување, како и експлоатација, мора да биде пријавен на надлежните државни органи – полиција, Центар за социјална работа и др. Доколку, после истрагата, се утврди дека обвинувањата за слоставување се вистинити, лицето ќе биде трајно исклучено од Здружението и од активностите на Здружението.

Како да се постапува доколку дете ви се довери дека се случила одредена злоупотреба?

Неколку општи препораки за разговор со малтретирано дете:

- Безбедноста е на прво место. Ако сметате дека вашата безбедност или безбедноста на детето ќе бидат загрозени доколку се обидете да интервенирате, оставете го тоа на професионалците. Можеби ќе можете да обезбедите поголема поддршка подоцна.
- Не испрашувајте и не поставувајте истражувачки прашања. Дозволете му на детето да ви објасни со свои зборови што се случило, но не го испрашувајте дополнително детето и не поставувајте сугестивни прашања. Ова може да го збуни детето и да му отежне да ја продолжи својата приказна.
- Избегнувајте негирање и останете смирени. Ако покажете негирање на исказот на детето или покажете шок или згрозеност од она што го кажува, детето може да се исплаши, да се осети несигурно и да се повлече. Токму затоа се препорачува да останете смирени колку што можете.
- Уверете го детето дека не направило ништо лошо. Потребно е многу храброст за детето да изјави дека е злоупотребено. Уверете го него/неа дека сериозно го сфаќате кажаното и дека тој/таа не се виновни за тоа што им се случило.

Се препорачува да ги преземете следниве чекори:

- Сфатете го сериозно она што детето или ранливиот возрасен човек го кажал
- Останете смирени
- Користете јазик што го разбираат целните групи
- Објасни што може да се случи следно; односно дека откривањето на релевантните информации можеби ќе треба да се направи до назначениот
- Контактирајте со Контакт лицето задолжено за спроведување на политиката
- Запишете го Извештајот за политиката за заштита веднаш по кажаното, вклучувајќи го времето, местото и сите други набљудувања; потпишете и датирате го записот

КОРИСНИ КОНТАКТИ

За било каква потреба, можат да бидат контактирани следните невладини организации и институции:

- Центар за социјална работа, тел.број +389(2) 3214-301
- Организација на млади правници, +389(2) 3220-870
- Полиција, 192
- Народен Правобранител, +389 (2) 3129-335

ОДГОВОРНОСТ, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Здружението „Новинари за човекови права“ е посветено на имплементација на политиката, во сите аспекти на своето работење со деца и ранливи групи возрасни, од страна на сите вработени, волонтери, надворешни експерти, консултанти или други луѓе вклучени во активностите. Секој во здружението има одговорност за обезбеди имплементација на политиката за заштита, како што е наведено во политиките и процедурите дефинирани во овој документ. Здружението има назначено одговорно лице, кое е посветено на целосна имплементација на политиката.

КОНТАКТ ЛИЦЕ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

Здружението Новинари за човекови права го именува следното лице за контакт особа за заштита на деца и ранливи возрасни согласно Политиката за заштита на деца и ранливи групи возрасни.

Име и презиме: Александра Радевска

Е-маил: aleksandra@jhrmk.org, jcwe@detstvo.org.mk

Телефон: 071/359939

Ова лице воедно има обврска и да ја промовира Политиката, да ја дистрибуира и да ја подигнува свеста за потребата од почитување на истата, за надгледување на примена на Политиката, за запознавање на децата со нивните права и возрасните со законските обврски во поглед на заштита на децата, за информирање на надлежните за кршењето на одредбите на оваа Политика и сл.

Откривањето на лични податоци на децата и ранливите возрасни, ќе биде ограничено само на лица кои мораат да бидат запознати со нив, како и со надлежните државни институции. Во крајна линија одговорно лице за надгледување и обезбедување на спроведување на Политиката е Претседателот на Здружението. .

Мониторинг и евалуација

„Новинари за човекови права“ постојано ќе го следи спроведувањето на Политиката и по потреба ќе врши дополнувања и измени на истата. Мониторингот и евалуацијата ќе се вршат со проверка на тоа колку систематски и соодветно ќе се применуваат стандардите дефинирани со оваа Политика како и проверка на ефикасноста на заштитните мерки. Проверката ќе се врши периодично со спроведување на анкета од вработени во Здружението, волонтери и други ангажирани лица кои имаат директен контакт со деца, а анкетата ќе се однесува на тоа како ги исполнуваат стандардите на политиката за заштита на децата, колку се ефективни и што треба да се подобри. По потреба, ќе се врши интересен преглед на Политиката од страна на претседателот на Управниот одбор на Здружението врз основа на добиените резултати, ќе сугерираат можни промени или дополнувања/надоградувања на Политиката.

Надворешен мониторинг и евалуација ќе се прават на секои три години, а резултатите ќе бидат презентирани пред членовите на одборот. После одобрување на извештајот од мониторинг и евалуација, како и на препораките пред одборот, тие ќе бидат интегрирани во постоечката политика

III ДЕЛ - АНЕКСИ КОН ПОЛИТИКАТА

Анекс 1

ИЗЈАВА ЗА ПОСВЕТЕНОСТ И ПОЧИТУВАЊЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЗАШТИТА НА ДЕЦА И РАНЛИВИТЕ ВОЗРАСНИ

Јас, _____ (име и презиме),
потврдувам дека ја имам прочитано и ги разбираам стандардите и процедурите наведени
во Политиката за заштита на децата и ранливите возрасни на Здружението „Новинари за
човекови права“.

Воедно потврдувам дека се сложувам со принципите содржани во оваа Политика и ја
прифаќам важноста на оваа Политика и истата ќе ја применувам додека работам во/за
Новинари за човекови права и/или додека соработувам со нив.

Име и презиме: _____

Работно
место/ангажман/улога: _____

—
Датум: _____

Потпис: _____

Анекс 2

Елементи кои што треба да се земат во предвид при ангажирање на ново лице во организацијата по било кој основ

1. Кога го дизајнирате описот на работата, анализирајте ја улогата; размислете за прашањата за заштита на децата и ризиците во таа работа:
 - Каков контакт со децата ќе вклучува работата?
 - Дали вработениот ќе има пристап до децата без надзор или ќе има позиција на доверба?
 - Каков друг вид контакт може лицето да има со децата (на пр. преку е-пошта, телефон, писмо и интернет)?
2. Развијте јасни описи на работните места, задачите/кратките информации за улогите за сите работни места, вклучително и каде се регрутираат краткорочни договори, консултанти.
3. Осигурајте се дека критериумите за избор го прикажуваат соодветното искуство потребно доколку работното место вклучува директна работа со деца.
4. Осигурајте се дека заложбата за чување на децата безбедно е вклучена во деталите за секое работно место испратено до потенцијалните кандидати за работа.
5. Развијте формулари за апликација во кои се бара согласност за добивање информации за минатите пресуди/дисциплински постапки кои чекаат на некое лице.
6. Побарајте документација за да го потврдите идентитетот и доказ за релевантни квалификации.
7. Погрижете се да имате добро испланиран процес на интервју и погрижете се интервјуерите да имаат соодветно искуство и знаење за заштита на децата и најдобра практика.
8. Вклучете неколку конкретни прашања во интервјуто кои ги истакнуваат ставовите и вредностите на луѓето во однос на заштитата на децата. Дали можат да дадат примери за тоа каде дејствувале за да заштитат дете, што научиле од ова, какво влијание имало нивната досегашна практика?
9. Земете најмногу две препораки, вклучително и некои од претходни вработени или други кои имаат познавање на искуството на кандидатот и соодветноста за работа со деца.
10. Спроведете што е можно повеќе проверки на позадината.
11. Размислете за користење на пробни периоди на вработување за да се обезбеди соодветност за работното место.

Анекс 3

СОГЛАСНОСТ ЗА УЧЕСТВО ВО АКТИВНОСТИ

Јас _____ (родител/старател) со овој документ давам согласност _____ (име на детето) да учествува во активности _____ кои ги спроведува Здружението „Новинари за човекови права“

Дополнително (ве молиме да обележите една од следите изјави)

Дозволувам _____ да патува само со транспорт кој е одреден како службен за потребите на овој настан (семинар, обука, конференција...) како патнички/туристички автобус. ДА/НЕ

Или

Дозволувам _____ да патува со приватно возило или друг превоз кој е одреден како службен за потребите на овој настан ДА/НЕ

_____ ја има следната здравствена состојба и има потреба да ги прима следните лекови (ве молиме наведете)

Потпис _____ Датум _____

Анекс 4

СОГЛАСНОСТ ЗА ФОТОГРАФИРАЊЕ И СНИМАЊЕ И ОДОБРЕНИЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ ФОТОГРАФИИ, ФИЛМОВИ ИЛИ ВИДЕО СНИМКИ ОД ДЕЦА И ВОЗРАСНИ ОД РАНЛИВИ КАТЕГОРИИ

Здружението „Новинари за човекови права“ е посветено на заштита и сигурност на децата и возрасните од ранливи категории кои се вклучени во активностите и програмите на здружението. Во согласност со нашата Политика за заштита и сигурност на децата и ранливите групи на возрасни, секаде каде што е тоа можно, нема да дозволиме неовластено фотографирање, снимање филмови или видео материјали кои содржат слики со деца и ранливи групи на возрасни, без одобрение на нивните родители/старатели или лица кои се задолжени за нив,

Здружението „Новинари за човекови права“ ќе ги преземе сите разумни мерки да обезбеди сликите да се користат исклучиво за целите за кои се наменети. Доколку се забележи дека сликите се користени неадекватно, треба одма да се извести лицето задолжено за заштита и сигурност на целните групи во организацијата.

Здружението „Новинари за човекови права“ го задржува правото, во секој момент, да забрани употреба на фотографија, филм или видео материјал во било која активност со која се поврзани.

За таа цел, Здружението подготви две предлог изјави за согласност за фотографирање и објавување на фотографии. Со оглед на тоа што како Здружение го почитуваме, поттикнуваме и практикуваме детското учество, ваков вид на согласности се предвидени и за децата со наполнети 12 години, како и за нивните родители/старатели. Така што за било какви фотографирање, снимања и објавувања на фотографии, првенствено ќе бидат прашани децата дали се согласни за тоа, а потоа доколку има потврден одговор од нивна страна, дополнително ќе се побара и согласност од страна на нивните родители/старатели.

Предлог Изјава за согласност за фотографирање и објавување на фотографии (за деца)

Јас ----- (име на детето или возрасното лице од ранлива група) се согласувам да бидам фотографиран, снимен во филм или видео материјал на -----
----- (да се додаде име и детали за настанот/активноста)

Потпис -----

Име и презиме -----

Датум -----

**Предлог Изјава за согласност за фотографирање и/или снимање од страна на
Родител/старател или лице задолжено за грижа**

Јас ----- (родител/старател/лице задолжено за грижа) се согласувам Здружението „Новинари за човекови права“ да прави фотографии, да снима филмови и/или видео материјали во кои е вклучено ----- (името на детето) на ----- (да се дадат повеќе детали за настанот/активноста/проектот и сл.)

Потпис:

Име и презиме:

Однос/сродство со детето: -----

Датум:

Анекс 5

ЗДРАВСТВЕН ОБРАЗЕЦ

(доверливо)

Со овој документ се даваат податоци за здравствената состојба на детето како учесник во активностите кои ги спроведува Здружението „Новинари за човекови права“. Целта на собирањето на овој вид податоци е обезбедување на соодветни податоци со цел да соодветно да се постапи доколу дојде до потреба за одредена здравствена интервенција. Ова е потребо да се направи за обезбедување и осигурување на здравјето и добробитот на сите деца кои учествуваат во програмите/активностите на здружението. Сите податоци споделени во овој здравствен образец се строго доверливи и ќе се користат исклучиво само доколку се појави потреба за тоа и од страна на овластени лица во/од нашата организација. За добробит на детето, Ве молиме да дадете што е можно подетални и точни податоци.

Податоци за детето:

Име и презиме на детето _____

Датум на раѓање _____

Адреса _____

Телефон _____

Контакти во случај на итна ситуација:

- **Прв контакт**

- Име и презиме на родител/старател _____

- Сродство/однос со детето _____

- Адреса _____

- Телефон _____

- **Втор контакт**

- Име и презиме на родител/старател _____

- Сродство/однос со детето _____

- Адреса _____

- Телефон _____

Ве молиме одговорете следните прашања колку што можете поточно:

- Може ли тој/таа да зема парацетамол/панадол/аналгин/андол?

ДА НЕ

- Дали тој/таа пати од некои болести?

ДА НЕ

Доколку одговорот е „Да“, Ве молиме наведете ја болеста/тите. _____

- Дали тој/таа има оштетувањ на слухот, оштетување на видот или било што друго?

ДА НЕ

- Дали тој/таа пати од некоја алергија?

ДА НЕ

Ако е алергичен/на на нешто, Ве молиме наведете на што е алергичен/на?

- Дали тој/таа има несакани реакции на анестезија?

ДА НЕ

Ако има, Ве молиме објаснете подетално.

- Дали се потребни некои специфични медицински услови? На пр. астма, епилепсија и сл.

Тековна терапија

- Дали тој/таа моментално користи некои лекови/терапија?

ДА НЕ

Ако одговорот е да, Ве молиме да наведете подетално кои лекарства ги користи, колку често и сл.

Ве молиме да се погрижите детето да има доволно лекови за времето додека учествува на овој настан.

Во случај на итна ситуација/нужда, претставник од организацијата ќе направи се за да ги контактира родителите/старателите, како би можело да донесат соодветна медицинска одлука за своето дете.

Во исклучителни околности, кога е потребно итно медицинско постапување и лечење и кога е невозможно да се контактираат лицата кои се наведени во оваа форма, го овластувам Здружението „Новинари за човекови права“, да даде согласност за секое лечење кое е потребно во мое/наше име.

ДА НЕ

Посебни спортови или физички активности кои јас/ние не ги поддржаваме се:
_____ (ве молиме наведете) како на
пример, пливање, трчање, фудбал, одбојка, планинарење

Потпис _____

Датум _____

Сродство/однос со детето (ве молиме наведете во какво сродство/однос сте со детето)

Анекс 6

ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА ЗНАЦИ НА ЗЛОУПОТРЕБА (индикатори)

Препознавањето на знаците на потенцијална злоупотреба е сложен процес и не постои едноставна листа на индикатори/симптоми која би овозможила лесно препознавање. Постојат потенцијални знаци на предупредувања кои треба да се земат предвид, но треба внимателно да се проценат. Не треба автоматски да се претпоставува дека се случила/чува злоупотреба. Сепак, подеднакво е важно да не отфрлат и можните сомнежи како и да не се игнорираат одредени знаци на злоупотреба. Доколку се забележат некои од наведените индикатори треба да се обратите на лицето за заштита на децата што е можно поскоро со цел да се одлучи како е најсоодветно да се реагира.

Можни знаци на физичко малтретирање:

- Модринки, изгореници, исчашувања на зглобови, каснувања, посекотини
- Неубедливи објаснувања за повредите
- Одбивање да се зборува за повредите
- Повлекување од физички контакт
- Носење на долги ракави, ногавици и чорапи за време на лето/топло време
- Неподготвеност да учествуваат во физички активности кои може да вклучуваат соблекување облека
- Страв од враќање дома или контактирање со родители/старатели
- Внимание или недоверба кон возрасни лица или кон одредена категорија на лица
- Тенденции кон самоповредување
- Агресија кон другите
- Пасивност и послушност
- Хронично бегство

Можни знаци на занемарување:

- Чест глад
- Лоша лична хигиена
- Постојан замор
- Несоодветна облека, на пр. летна облека во зима
- Чести одложувања или отсуства од училиште
- Нетретирани/нелекувани здравствени проблеми
- Ниска самодоверба
- Лоши социјални односи
- Компулсивно крадење
- Земање/злоупотреба на алкохол, дрога или други наркотични средства

Можни знаци на емоционална злоупотреба:

- Доцнење во физички, когнитивен или емоционален развој
- Висока анксиозност
- Тешкотии во говорот или ненадејно нарушување на говорот
- Страв од нови ситуации
- Ниска самоверба
- Несоодветни емоционални одговори на ситуации
- Екстремна пасивност или агресивност
- Земање дрога или алкохол
- Хронично бегство
- Компулсивно крадење

Можни знаци на сексуална злоупотреба:

- Сексуалното однесување несоодветно за возраста
- Високо сексуализирано изразување
- Ноќно мокрење или дефекација
- Болка во аналната или гениталната област
- Проблеми со спиењето
- Страв од престој со возрасни
- Промискуитет
- Екстремно ризично однесување кај адолесценти

Некои од показателите за несакано однесување на возрасните, и претставуваат ризик за случување на можна злоупотреба да се случи или се случува можна злоупотреба на детето:

- Личност во чие присуство значително се менува однесувањето на детето, (на пр. Детето станува повлечено, плашливо, вознемирено или анксиозно)
- Од детето се бара да лаже или да чува тајни
- Лицето го прекршува Кодексот на однесување / Протоколите на однесување на Организацијата
- Лицето иницира приватен контакт со детето, лично, преку е-пошта или телефон

Анекс 7

ОБРАЗЕЦ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ИНЦИДЕНТ

Доколку дознаете дека дете може да биде во опасност, дека постои сомневање за насилство и/или злоупотреба, пополнете го овој образец најдобро што можете. Ве молиме имајте предвид дека прашањата/проблемите за заштита на децата мора да се пријават директно (усно или писмено) до контакт лицето за заштита на децата на Новинари за човекови права (по можност во истиот работен ден). Во зависност од итноста, можете да го пополните овој образец пред да контактирате со контакт лицето за заштита на децата или да го пополните извештај после тоа. Можете исто така да пријавите несреќа или инцидент користејќи го овој формулар.

Користејќи го овој формулар се пријавува и несреќа и инцидент:

- Несреќата е непланиран настан што што довел/предизвикал или можел да доведе/предизвика/резултира со повреда, оштетување на опрема или имот или загрозување на животната средина.
- Инцидентот е непријатен или необичен настан.

Извештајот треба да биде подготвен и потпишан од ваша страна како би била гарантирана доверливост. Треба да го испратите/доставите само до контакт лицето за заштита на децата кој ќе го чува безбедно ина сигурно место како строго доверливо.

1. Податоци за Вас

Име _____ и _____ презиме:

Работно место: _____

Природа на вашиот контакт со детето _____

Контакт _____ податоци: _____ Телефон _____ :

E-mail: _____

2. Податоци за детето

Име и презиме на детето: _____

Пол: _____

Возраст: _____

Адреса: _____

Родители/старатели _____

Дали _____ детето _____ има _____ добиено _____ некаков _____ третман?

Ако _____ добило _____ третман, _____ од _____ кого?

Дали е однесено во болница? ДА; НЕ;

Ако е однесено, во која болница и како ?

3. Податоци за проблемот, детали за инцидентот

Дали Вие сте?

- Го виделе инцидентот
- Се сомневате на инцидент
- Некој ви укажал на постоење на инцидент

Ако некој друг ви кажал за проблемот, ве молиме наведете која е таа особа и каков е неговиот однос/релација со детето?

Што се случило? Објаснете ја причината (како и зошто) доколку е позната. Ако наведувате лични запазувања, направете разлика меѓу фактите и мислењата или наводите (на пр. Емоционалната состојба на детето, видливи повреди и сл.)

Дали детето/младата особа/возрасниот од ранлива група или пак некој друг извор ви има кажано нешто што е релевантно за случајот и како сте одговориле. (Но следете го правилото да не го наведувате детето на изјава. Евидентирајте ги детаљите)

Датум на наводниот инцидент:

Време на наводниот инцидент: Локација на наводниот инцидент:

Име на наводниот сторител (доколку е преименливо):

Дали други деца или други особи биле вмешани во наводниот инцидент?

Дали постоела опасност за други деца?

Дејствија кои сте ги преземале:

Потпис: _____

Датум: _____

Ова треба да го пополни контакт лицето за заштита на деца и ранливи возрасни:

Спроведена е истрага за инцидент/несреќа: ДА Не

Неопходен е писмен извештај за истрагата: ДА Не

Може во текот на утврдување на причините за инцидент или несреќа да биде потребно да се контактираат лицата кои биле вклучени на било кој начин. Токму затоа, овде може да се додадат детали, изјави од сведоци и сл.

Подготвила: Катерина Конеска Танкосиќ

Политиката е изработена во рамки на Пилот проект: „Систем за рано предупредување за исчезнати деца“ спроведуван од Новинари за човекови права и управуван од ЕКПАТ Австрија.

Овој материјал е изготвен со помош на Федералното министерство за социјални работи, здравство, грижа и заштита на потрошувачите на Република Австрија. Содржината на овој материјал е исклучива одговорност на авторот и на никој начин не ги одразува ставовите на Федералното министерство за социјални работи, здравство, грижа и заштита на потрошувачите на Република Австрија.

 Federal Ministry
Republic of Austria
Social Affairs, Health, Care
and Consumer Protection

